

OPPASSEN

Annemarie Bon

Oppassen

moon

© Annemarie Bon, 2006
© Moon, Amsterdam 2020
Omslagontwerp: Nienke de Jong
Omslagbeeld © 123RF: kudryashka
Vormgeving binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 5619 0
ISBN 978 90 488 5620 6 (e-book)
NUR 284

www.annemariebon.nl
www.uitgeverijmoon.nl
www.overamsteluitgevers.nl
www.facebook.com/AnnemarieBon
www.twitter.com/annemariebon

OVERAMSTEL

uitgevers

Moon is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

‘Mette, hij zit me weer te pesten. Au!’ Lieve komt uit de voorkamer gerend met haar oudere broertje Billie op de hielen.

‘Ik pak je, hoor,’ roept Billie.

‘Mette!’

Ik sta op om Billie bij zijn lurven te pakken, maar voordat ik een stap heb gedaan, ligt hij al languit op de vloer en zet het op een krijsen.

‘Heb je je pijn gedaan?’ vraag ik.

Ook Lieve komt erbij staan. ‘Volgens mij moet hij zijn pilletje nog slikken.’

Mogelijk heeft ze daar gelijk in, Billie heeft erge last van de ADHD, maar ik haal het echt niet in mijn hoofd om een oppaskind medicijnen te geven. Ik moet deze zaterdagmiddag zien door te komen zonder hulp van ritalin.

De pijn bij Billie blijkt mee te vallen, want na een paar tellen speelt hij alweer een verzonnen wildwestverhaal met galopperende paarden en een vijand die op de loer ligt. Daar moet natuurlijk weer bij geschreeuwd worden.

‘Mag ik bij jou op schoot?’ vraagt Lieve.

‘Ik ook,’ roept Billie.

‘Zal ik eerst maar even papier en potloden pakken?’

Even later zit ik met op iedere knie een kind aan tafel te spelen. Lekker warm en knus tot de volgende bevestiging van Billie.

Als ik één ding zeker weet, is het dat ik nooit moeder wil worden. Ik vind kinderen op hun manier geweldig, dat is het niet. Zo namaak als veel volwassenen zijn, zo puur natuur zijn kinderen en tegen hun uitspraken kan geen filosoof op. Toch zit er voor kinderen meestal niet meer in dan uitgelachen worden tijdens terloopse ‘wat zijn ze toch schattig’-gesprekjes van hun ouders, terwijl die ondertussen alle mogelijke moeite doen om hun kroost te herprogrammeren tot ze net zo nep zijn als zij zelf.

Dat ik voor moeder worden bedank, komt doordat ik ervaringsdeskundige ben. Ik pas al sinds mijn veertiende op bij twee adressen en weet dus onderhand wel waar ik het over heb. Kinderen slokken je op met huid en haar. Na zo’n middagje met Billie en Lieve ben ik helemaal doorgedraaid. Ik snap heel goed dat hun ouders af en toe een zaterdagmiddag samen willen doorbrengen.

Hoe moet je midden in zo’n chaos dingen doen die je zelf belangrijk vindt? Dat is dus net zoiets als van een hoog flatgebouw afspringen omdat je denkt dat jij wel kunt vliegen.

Ik heb andere plannen met mijn leven: de Kunst, met een hoofdletter!

Alleen van dat woord al kan ik gaan kwijlen. Ik wil nadat ik mijn vwo heb gehaald naar de kunstacademie, maar nu al ben ik dag en nacht aan het tekenen. Behalve lol trappen met mijn vriendin Sasha, of appen met Lars, kan ik me niets heerlijkers voorstellen.

Ik weet niet of het door mezelf is gekomen dat ik van tekenen ben gaan houden of door Sean. Sean is een kunstenaar. Hij komt

oorspronkelijk uit Ierland, maar woont al sinds tijden op het dak van de oude melkfabriek bij ons in de straat. Nee, niet onder de blote hemel, maar in een soort loods.

Naast zijn loods had Sean op zeker moment een hut gebouwd van afvalhout en beschilderd met symbolen in felle kleuren die wel op onze eigen plakfiguurtjes leken. Ze stonden in het gelid klaar om tegen het geraamte van de hut getimmerd te worden.

‘Wordt die hut voor jou?’ vroeg ik.

‘Ja,’ zei Sean. ‘Dat wordt mijn leegtekamer.’

‘Mag daar helemaal niks in dan?’

‘Alleen ik mag erin, verder blijft hij leeg,’ zei Sean. ‘In de leegte is de meeste ruimte. En waar de meeste ruimte is, ontstaan de beste ideeën.’

Een leegtekamer is het nooit geworden. Sean voelde zich veel te opgesloten in zijn hut, maar het is wel mijn plekje geworden, mijn mini-atelier op het dak. Sean zorgde voor wat meubilair, zoals een tekentafel en een stoel. Toen ik later groter werd, verving hij die.

Zijn loods op het dak is overigens de vreemdste ruimte die ik ooit gezien heb. Het is steeds opnieuw alsof ik een andere wereld binnenwandel als ik over de drempel van Seans dakhuisje stap. Alle wanden en zelfs het plafond zijn bedekt met platen en die platen zijn beschilderd met heel fijne zwart-wittekeningen, waarvan veel met boeken. Je krijgt de indruk dat je in een hele grote ouderwetse bibliotheek bent.

Sean deed vaak tekenspelletjes met me. Precies zo’n spelletje speel ik nu met Billie en Lieve. We tekenen om de beurt een deel van een wezen.

Ik begin. ‘Houden jullie wel je handen voor je ogen, anders is dadelijk de verrassing eraf.’

Ik teken het hoofd van een heel akelige heks, compleet met

behaarde wratten en gele uitstekende tanden. Dan vouw ik het hoofd weg, maar laat wel twee streepjes staan, zodat de kinderen er op door kunnen gaan.

Met de punt van zijn tong naar buiten gaat Billie aan de slag. Ik mag natuurlijk ook niet langer kijken, maar ik weet zo wel dat hij iets stoers tekent. Ik ken dat mannetje langer dan vandaag.

Als we klaar zijn, vouwen we het papier open.

‘Wah, een heks met een monsterlijf met groene schubben en de staart van een zeemeermin,’ gilt Billie.

‘Hij lijkt op jou,’ zegt Lieve lachend. Meteen heeft ze een stomp te pakken. ‘Au!’

Ik zet de kinderen weer op de grond, mijn knieën zijn er beurs van. Het is mooi geweest.

Ik heb de vreemde gedochten die ik zelf samen met Sean maakte, altijd bewaard. Een schattig roze elfje met de lompe poten van een rund en superman met een rokje aan.

Van hem heb ik leren tekenen en schilderen. Met eindeloos geduld liet hij me kijken naar lijnen en figuren.

‘Probeer door de dingen heen te kijken. Probeer hun oervormen te zien. Let niet op de buitenkant.’

Sean is mijn tekenleraar, maar was vooral mijn allerbeste vriend.

‘Tekenen doe je met hart,’ zegt Sean vaak. ‘Met je hoofd lukt het niet. Geniet van het doen en denk niet aan het resultaat.’

Sean is het er trouwens niet mee eens dat hij me iets geleerd heeft.

‘Jij kón al tekenen. Ik heb je dat alleen laten ontdekken.’

Nou ja, als hij het leuker vindt om dat zo te zeggen?

Toch heb ik van Sean niet alleen leren kijken, ik heb ook on-eindig veel puzzeltjes en spelletjes van hem geleerd. Echt verslaafd ben ik aan doolhoven geraakt.

‘Lang geleden hadden doolhoven een mythische betekenis,’ vertelde Sean me ooit. ‘Je ziet ze soms op de vloeren in kathedralen. De beroemdste doolhof is lang geleden op Kreta gebouwd. Daar midden in het centrum van slingerende gangen woonde de minotaurus. Dat was nog eens een bloeddorstig monster. Om de negen jaar kreeg hij zeven jonge mannen en zeven maagden om te verslinden.’

‘Ik wil nooit in zo’n doolhof achtergelaten worden,’ riep ik. Toch raakte ik in de ban van die verdwaalwegen. Geen grotere opluchting als je de uitweg vindt, nadat je eerst hopeloos de weg bent kwijtgeraakt. Ik heb alle heggendoolhoven, spiegellabyrinten, watterdoolhoven, ruïnes en maïsdoolhoven in ons land uitgeprobeerd, maar ik ben ook een kei geworden in het tekenen van labyrinten. Of je nu van buiten naar binnen moet, van binnen naar buiten of er dwars doorheen.

Mijn oppaskinderen hebben dat kunstje van mij allang door.

‘Ah, Mette, teken je er nog eentje? Toe nou.’ Allemaal zeuren ze erom. Maar Tijn van mijn andere oppasadresje kan het het langst volhouden. Hij is enig kind. Hij kan uren ademloos toekijken hoe ik de ene doolhof na de andere ontwerp. Hij wil altijd dat ik de tijd opneem die hij nodig heeft om de puzzel op te lossen. En hoe ik ook mijn best doe om steeds ingewikkeldere patronen te tekenen, Tijn wordt er alsmaar handiger in.

Van oppassen bij Tijn word ik trouwens niet zo moe als van Billie en Lieve. Tijn moet ik altijd na een uurtje naar bed brengen. Daarna heb ik alle tijd aan mezelf.

Het is nu vijf uur. De ouders van Billie en Lieve zullen zo wel thuishkomen van het shoppen.

Straks weer lekker series kijken met mijn beste vriendin Sasha. Zaterdag is onze vaste filmavond. Extra lekker genieten nu er weer wat meer geld op mijn rekening staat.

11

Om een uur of negen die avond gaat mijn telefoon. Ik druk het gesprek weg, want Sasha en ik proberen dit weekend een eind te komen met een seizoen van een Deense detectiveserie en het is net een superspannend moment. We zijn er zo verslaafd aan, dat alles ervoor moet wijken. Maar soms weet ik niet precies wat we het allerleukst vinden: de ingewikkelde plots of commentaar geven?

‘Niet doen,’ fluistert Sasha, terwijl ze naar het scherm staart met wijd opengesperde ogen. ‘Nooit in je eentje een leegstaand gebouw in gaan! Dat is vragen om moeilijkheden.’

Ik doe een graai in de zak chips. ‘Ik vertrouw die rechercheur voor geen meter.’

‘Al is hij vals, ik vind toch dat hij geweldig acteert,’ zegt Sasha.

‘Niet over acteren praten, dan haal je me uit mijn concentratie.’

Weer gaat mijn telefoon. Ik had het geluid wel uitgezet, maar trillen is ook heel afleidend.

Sasha grijpt naar mijn telefoon. ‘Neem toch maar even op. Misschien is het wel een leuke jongen.’

Ik voel dat mijn wangen warm worden. Ik heb Sasha nog niets verteld over Lars.

Aan de telefoon is een onbekende vrouw. Ze stelt zich met een zachte stem voor als Anna.

‘Ik heb je nummer doorgekregen van de moeder van Tijn. Ik zoek een oppas voor woensdagavond. Ik moet dan naar een ouderavond. Ik heb een zoontje van vijf en een baby, een meisje van vier maanden. Ze liggen dan al in bed. Dus je hebt er geen omkijken naar. Is dat misschien iets voor jou?’

Ik twijfel een beetje, al kan ik het geld goed gebruiken. Ik spaar voor een tekencursus deze zomer in Barcelona, speciaal voor jongeren.

‘Tot hoe laat?’ vraag ik. ‘Ik moet de volgende dag gewoon naar school namelijk.’

‘Tot hooguit tien uur. Hoe oud ben je? Tot hoe laat mag je van je ouders?’

‘Ik ben vijftien. Tot tien uur is oké, maar zal ik niet eerst komen kennismaken?’

‘Als je dat wilt dan kan dat. Maar volgens mij zit het wel goed. De moeder van Tijn raadde je aan. Dus wat mij betreft kun je ook gewoon aanstaande woensdag komen. Ik denk aan halfacht. Dan hebben we tijd genoeg dat ik je even wegwijs maak.’

Ik vind het wel een beetje typisch, maar als het niet hoeft, ga ik niet speciaal naar haar toe alleen om een handje te geven.

‘Waar woont u?’

Ik ken het adres, het is niet ver uit de buurt.

‘Tot woensdag,’ zeg ik als ik ophang.

‘Wie was dat?’ vraagt Sasha.

‘Een nieuw oppasadresje. Ik ga er woensdagavond naartoe.’

‘Zomaar naar onbekenden?’ Sasha rilt. ‘Dat is net zoiets als die vrouw die net alleen in dat leegstaande huis naar binnen ging.’

‘Hou op,’ zeg ik. En meteen erachteraan: ‘Kom, laten we snel verder kijken.’

Als ik Sasha later op de avond uitlaat, vertel ik mijn ouders over het nieuw oppasadres.

‘Ze vroeg of ik woensdagavond kom oppassen. Ze heeft mijn naam doorgekregen van de moeder van Tijn. Dus het zal wel goed zijn.’

Mijn moeder grinnikt. ‘Jij met je maan in kreeft bent een geboren moedertje.’

‘Mam, ik geloof niet in astrologie en ik wil helemaal geen kinderen.’ Mijn moeder is *into new age* met alles wat daarbij hoort: lange rokken, kettingen met helende edelstenen, etherische oliën die de lucht bederven, vreemde slaapverwekkende deuntjes, echt niet normaal. Ik heb met mijn dreads en piercings niet bepaald een moederlijk uiterlijk en lijk ook innerlijk niet op zo’n zweefteef als mijn moeder. Sinds kort heeft mijn moeder astrologie ontdekt.

‘Mette, in astrologie hoef je niet te geloven. Dat is een wetenschap. Je komt er vanzelf nog wel achter. Alles klopt zó goed. Kijk nou naar je eigen horoscoop. Je hebt Venus in stier driehoek Mars in steenbok. Dat is dé stand voor kunstenaars. Nu houd je nog van tekenen en dat past goed bij je, maar ik weet zeker dat je nog eens gaat beeldhouwen. Monumentale kunst klopt nog veel beter bij je.’

‘Mam, houd op met die onzin!’

‘Ja, Gerda, houd daar alsjeblieft mee op!’ Mijn vader wil zich er ook mee bemoeien. Leuk hoor. Daar gaan we weer. Dat mijn moeder aan astrologie doet, is al erg genoeg. Waarom ze haar flauwekul kennis nou ook nog eens de hele dag moet rondbazuinen?

‘Jij hebt het de hele tijd over sterrenbeelden,’ begint mijn vader. ‘Maar weet je wat ik vandaag las?’

‘O, dus je verdiept je er ook in?’ vraagt mijn moeder.

Mijn vader snuift. ‘Ik las dat de sterren van zo’n sterrenbeeld niets met elkaar te maken hebben. Vanaf de aarde kun je in som-

mige groepjes nog wel een figuur zien. Bijvoorbeeld de grote beer of de kleine beer, je weet wel, die steelpan. Maar de ene ster in een sterrenbeeld kan wel tien keer zo ver van de aarde verwijderd zijn als een andere ster in datzelfde sterrenbeeld. Vanaf een andere plaats in het heelal blijft er van jouw sterrenbeelden niks over.'

'De dierenriem is eigenlijk de baan van de zon om de aarde en die is in twaalf gelijke delen verdeeld,' antwoordt mijn moeder.

'Nou ja,' zegt mijn vader. Zijn stemvolume is al wat toegenomen. 'De baan van de zon om de aarde! Leef jij nog in de middeleeuwen? De aarde draait om de zon, lieve schat.'

Ik kijk van de een naar de ander. Het lijkt wel een pingpongspel, maar zoals zij het spelen, meppen ze de ballen stuk voor stuk kapot.

'Dat weet ik wel,' gaat mijn moeder onverstoorbaar door, 'maar dat maakt voor astrologen niks uit.'

'Ik snap niet hoe jij durft te beweren dat astrologie een wetenschap is.'

Ik sta op. 'Zeg, ik ga naar mijn kamer. Ik ben het met papa eens dat astrologie boerenbedrog is, maar ik baal wel van dat geruzie erover sinds mama hiermee bezig is.'

'Dit is een vrij land en iedereen mag zijn eigen mening hebben,' zegt mijn moeder. 'Ik snap tenminste waarom jullie niet openstaan voor astrologie. Jullie hebben allebei Mercurius in maagd. Jullie zijn te rationeel en geloven alleen wat je kunt zien en meten.'

'Een mening hebben of iemand anders een mening opdringen zijn twee verschillende dingen,' antwoord ik snel in de deuropening. 'En ik ben blij dat ik alleen uitga van dingen die ik kan meten, want dat is nou net waarom astrologie geen wetenschap is.'

Ik loop snel naar mijn kamer, trap mijn kistjes uit en plof op mijn bed. Sjesus, ik kan toch onmogelijk een kind zijn van zulke debiele ouders.

Ik pak mijn schetsblok. Zonder dat ik er erg in heb, ben ik weer een doolhof aan het tekenen. Deze lijkt wel op de twee hersenhelften. De duistere kronkels van de geest. Waarom heeft mijn moeder toch zoveel last van haar kronkels? En waarom snapt ze niet hoe afschuwelijk het is als iemand je steeds vertelt hoe je in elkaar zit? Ik ben niet wie zij denkt te kennen uit haar astrologische computeruitdraaien.

Ik scheur mijn moeders hersens doormidden en gooi ze in de prullenbak.